

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszatérítésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 25.

Tanügyi kongresszus.

Augusztus a kongresszusok hónapja. Még véget sem ér az egyik, már kezdődik a másik. Városunkban tegnap ért véget az egyik, az ipar- és kereskedelmi kamarai titkárok kongresszusa, hétfőn már kezdődik a vendéglősöké, egy hét múlva lesz az országos orvos-szövetségé.

De az ország más városaiban is üléseznek kongresszusok, melyeknek tárgyalásai teljes mértékükben megérdemlik figyelmünket. A fehérvári legény-egyleti kongresszusról, mely szerdán fejeződött be, megemlékeztünk lapunkban, de még vissza is térünk a kongresszus érdemes munkájának méltatására.

Ma a kath. tanítók kongresszusa kezdte meg tárgyalásait Budapesten.

Az elnök tartalmas megnyitójában, melylyel a tárgyalásokat bevezette, rámutatott arra, hogy a katolikus tanítók külön tartják gyűléseiket, mert az ő irányítójuk nem az atheista bölcsélet és az ennek elvein alapuló paedagógia, hanem a kereszténység isteni tanítása. De bár a filozófiai és paedagógiai elvekben eltérnek egymástól, egyben mindenestre együtt haladnak a kath. tanítók társaikkal: a nemzeti hazafias irányu nevelésben, melyben a kath. egyház századok óta a vezérszerepet viszi.

Az iskola kezdet óta szemefénye volt az egyháznak, mely a tanügy, a vallásos és hazafias nevelés érdekében megmérhetetlen áldozatokat hozott és hoz ma is a haza és társadalom oltárára. A Szaniszlók és Nogállók, Schlauch és Schusztler püspökök áldozatkészségéből emelt tan- és nevelő intézetekben évenként százak és ezrek nyernek kiképzést.

A tanügyi kongresszusoknak nem az a célja, hogy újabb tan- és nevelőintézetek létesítéséről gondoskodjanak, hanem hogy az egyöntetű és egyirányú működés által annál nagyobb sikert érhessenek el üdvös és nehéz munkájukban a nemzet napszámosai; hogy egymással kicseréljék értékes tapasztalataikat, hogy egymástól lelkesedést merítsenek a további munkálkodásra s hogy anyagi érdekeikről és jövő existenciájukról gondoskodjanak.

Minderre bizony nagy szükség van és mindezen valóban segíthetnek is az effajta kongresszusok.

Az ilyen kongresszusok munkáját különben nem a határozati javaslatokból és végzésekből kell megítélni. Ezek a határozatok bizony talán a legtöbbször nem kerültek végrehajtás alá. És éppen azért, ha ezek után ítélnek meg a kongresszusok munkájának értékét, tévednénk. A tárgyalások szelleme, az ott felmerült irányeszmék a fők, melyeknek hatása megérzik kint az ország minden részében, a legkisebb falusi iskolában is.

Örvendünk azért a kath. tanügy munkásai legújabb kongresszusának s őszintén kívánjuk, hogy munkájuk sikeres legyen.

*

Ma délelőtt tartotta meg nagygyűlését a katolikus tanítók országos bizottsága a központi papnevelő intézet dísztermében. Gyűlés előtt Steinberger Ferencz dr. kanonok Veni Sancte-vel összekötött szent misét mondott, mire a gyűlés tagjai felvonultak a nevezett intézet dísztermébe.

Itt Steinberger Ferencz elnök hosszabb beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Mindenekelőtt pszichológiai okokból magyarázza, hogy miért gyűléseznek a magyar tanítók vallások és más keretek szerint széttagozódva? Azért, mert a katolikus tanítóknak más a meggyőződésük, mások a vezérelvei, mások az iránypontok, mint azokéi, akik a magyar paedagógia fejlődő mezéjén nincsenek velük egy táborban. A magyar tanítószág számos tagjának szemében nem az az ideál tűndöklök magasztos fényével a mely a kath. tanítóknak. Amazoknak paedagógiai evangéliuma a kereszténységtől elszakadt bölcseseket, amelynek hivatása szilárd alapokat vetni a paedagogia építménye alá. Nekik Kaut, Herbert, Benede, Spencer, Dittes stb. több, mint a kereszténységnek szükséges eszméi, igazságai. A kath. tanítószág is meghajtja zászlaját a józan bölcsélet fönsége előtt; ámde a bölcseletnek fényoldalai mellett sötét árnyékoldalai is vannak. Filozófiai alapra akarják a kath. tanítók is paedagógiai tudásukat építeni, de keresztény filozófiai alapra. Az iskolának keresztény alapon kell állania, ha áldás akar lenni hazánkra.

Egyik kezünkkel — ugymond féltékenyen őrizzük a hitet, az állami és társadalmi rend védőbástyáját; a másik kezünkkel azon dolgoz-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Gondolatok.

Mesterné Irma.

Itt ülök ringó bölcsőd mellett édes kicsi fiam, élttemnek élte s egymást kergetik agyamban a gondolatok. Öröm és kétség, remény és aggodalom s a boldogság édes érzése járja át anyai szívemet, arra kérem a jó Istent, hogy adjon neked erős hitet s elég lelki erőt az élet küzdelmeinek elviseléséhez. Adjon neked nemes szívet, nagy lelket, én édes anyádom, légy a mi örömünk, hogy mindég oly boldogok legyünk általad, mint most egy ártatlan tekintet s egy édes mosolyod által.

Megmozdulsz s mosolyogsz — álmodban, lelkemnek lelke, talán kis anyákkal álmodsz?.. Ártatlan tiszta lelked rózsás álmait eljuttatnak a jó Istenhez... s ő hinti reád áldását?... avagy érzed szívem szeretetének melegét... érezed — s talán már most is viszonzod azt a megfoghatatlan magasztos érzést, melylyel anya gyermekét s gyermek az anyát szereti?

Nézel-nézel édesen alvó, piczike fiacskám, mindég jobban-jobban terjed a félhomály szobánkban s a leáldozó nap bucsu-sugarai megtörnek a falon, bearanyozva szereteteim, a te édes nagyanyád és szegény megboldogult nagyapád képét... Emitt az asztalon, a te édes kicsi arcocskád mosolyog reám, jó apád mellett...

merengve nézem a képeket... hiszen kiket e képek ábrázolnak, a leg rágábbak s a legkedvesebbek nekem e világon! Egyedül vagyok a félhomályban veled, szunnyadó kis babám s elmerengek — gondolatom messze száll... vissza — egészen akkorig, mikor még én is kicsi gyermek voltam s édes jó anyám mellett ily boldogan pihentem, mint te — most.

Ugy tűnik el szemem előtt a boldog gyermekkor, mint egy szép álom, édesen fájó érzéstől remeg a szívem, a visszaemlékezés alatt.

Mintha a kép meglevenednék a falon, előttem áll jó anyám, jóságos arcával — éreznem nemes nagy lelkének s anyai szeretetének melegét, amint átsuhan a levegőn valami titkos enyhe rezgés s éreznem, hogy e perczen ő is reám gondol!... Visszaszáll lelkem a múltba... látom szegény jó apámat a ravatalon... könnyeket esal szemembe a szomorú visszaemlékezés — fájó, soha be nem gyógyuló sebet szakgatva fel szívemben. Perczekig időzőm életemnek e legboldogtalanabb s legfájdóbb emlékü perczeinél s éreznem, hogy az idő, bár képes a fájdalmat enyhíteni, de begyógyítani a sebet, vagy feledtetni... men!

A fájdalom, kedvesünk elvesztése felett — maradandóvá lesz, csak enyhébb, csendesebb lesz az idő múltával, nem oly éles, nem oly szívet szakgató, de soha el nem múló!

Ebredesz édes kicsi Gézám, mosolyogva emeled reám nagy szürke szemeid, édes csacsogásra nyílik parányi ajakad, mintha

tudnád, minha értenéd szomorú gondolataimat, s mintha vigasztalni akarnál s elűzni e szomorú emlékeket, ártatlan mosolyoddal.

Édes boldog érzés járja át anyai szívemet s kiragadom magamat szomorú merengésemből.

Búcsút veszek a múlt képeitől... legyen áldott emléked, felejthetetlen édes jó apám, adjon a jó Isten csendes pihenést drága havidnak!

Bocsáss meg nekem, hogy vannak pillanataim, melyeket nem szentelek emlékednek, de az emberi természet így van alkotva.

S én, ha eszembe jut, hogy a jó Isten milyen nemes lelkű jó anyával, szerető férjjel s édes kis anygallal áldott meg, még boldognak is tudom magamat érezni... még pedig nagyon boldognak... karjaimba zárlak édes kis fiacskám s kérem a jó Istent, hogy tartson meg nekem titeket, én drága anyádom!

Hogy utazott hajdan a Nádor?

— József Nádor Debreczenben. —

E század elején, 1805 nyarán, a nádor, a még akkor fiatal József főherceg keresztül utazott Magyarországon. Országutjával ma sem dicsekedhetik az alföld. Hát még 90 esztendővel ezelőtt mennyi kellemetlenséggel, kényelmetlenséggel járt az utazás a hol porfelhőbe burkolt, hol feneketlen sárba fulladt alföldön. Hanem azért a nádor gr. Cziráky Antal kir. helytartótanácsos és udvarmester

zunk, hogy a paedagógiát a keresztény szellemű bölcseléstől megjelölt irányban gazdagítsuk és közkinccsá tegyük. Ez az elválasztó vonal mi köztünk és azon magyar paedagógus testvéreink között, akiknek előbbvaló Kaut és hasonló szellemű bölcselők, mint a kereszténység isteni intézménye.

Végül kifejti, hogy a katolikus tanítók is egy pontban össztalálkoznak minden magyar paedagógussal, abban, hogy hazafias szellem uralkodjék az iskolákban!

Az éljenzéssel fogadott megnyitó beszéd után az elnök sajnálattal jelentette, hogy *Hor-nig* Károly báró veszprémi püspök, a kit fontos egyház kormányzati ügyek tartóztatnak, nem elenhetik meg a gyűlésen.

A nagygyűlés, midőn ezt sajnálattal vette tudomásul, a hercegprímást és *Hornig* báró védő-elnököt táviratilag üdvözölte.

A *Vasary* hercegprímáshoz intézett távirat így hangzik:

»A magyarországi kath. tanítók országos bizottságának közgyűlése mély hódolattal, fiui ragaszkodással és igaz szeretettel üdvözlí Eminenciádat, mint legjobb atyját.«

Hornig püspökhöz a következő távirat ment:

»Mélyen sajnálva Exczellenziádnak közgyűlésünkön meg nem jelenését, törhetlen ragaszkodással és fiui hódolattal üdvözlí a kath. tanítók országos bizottsága Exczellenziádat, mint nagynevű vezérét és büszkeségét.«

A pénztárosi jelentés tudomásul vétele után Ember Károly, a tanítóképző intézetek tantervéről tartott előadást, melynek végeztével indítványozta:

Mondja ki a kath. tanítók országos bizottsága, hogy az osztatlan és osztott népiskolai tanterv revidiált tervezetét approbálandónak tartja, hogy a tanterveknek megfelelőleg a képzőintézetek tantervreviziója is eszközölhető legyen. Mondja ki továbbá, hogy a tanítóképző-intézetek tantervében az igazi kath. néptanítót tartja szem előtt és oly tantervet óhajt, melynek a'apján oly tanítót nevelhet a képző, ki büszkén mondhatja: a kath. iskola én vagyok. Felkérendő végül az orsz. kath. tanügyi tanács, hogy a tanterv gyökeres átdolgozását lehető gyorsan kezébe vegye.

A nagygyűlés néhány felszólalás után a javaslatot elfogadta. Ugyszintén hozzájárult Erdődi Jánosnak a kath. tanítók és kántortanítók nyugdíjsérelmeiről tartott előadásában foglalt javaslathoz. A gyűlést délután folytatják.

A nagyváradai kamarai kongresszus és a flumei kérdés.

A napokban lezajlott nagyváradai keresk. kamarai kongresszusnak egyik igen fontos tárgyalási kérdése volt a bihács-ogulini vasutvonal létesítése, mely által Bosznia kereskedelmi tekintetben Fiume kikötővel lenne erős kapcsolatban. E nagyfontosságú ügyre nézve a *P. H.* a többi között a következőket írja:

A magyar kereskedelmi és iparkamarák most befejezett nagyváradai kongresszusa vetette egyszerre elibénk, még pedig igen érdekes alakban, ezt a problémát. A flumei kamara titkára *Smoquinae* A. F. igen alaposan s igen rokonszenves módon, magyar nyelven terjesztette elő azt az indítványt, hogy az országos értekezlet ezen vasuti kapcsolat szükségessége és sürgőssége mellett foglaljon állást s az állam figyelmét is hívja fel arra, hogy a magyar államvasutak hálózatának kiegészítése gyanánt maga az állam építse ki a kapcsolatot *Ogulin* és *Bihács* között, ami nemcsak a legrövidebb vonal, de Fiume kikötőjének éppen úgy szolgál, mint az anyaország és Horvátország forgalmi érdekeinek.

A flumei kamarai titkár érvelése föltétlenül meggyőző. Ez a kapcsolat, mely a közös forgalmi érdekeken kívül az államnak Lika-Krbava vármegyében fekvő óriási erdőségeit is föltárja s a természeti szépségeiről annyira híres plitviciai tóvidéket is bevonja a civilizáció körébe. Horvátországra nézve szinte az egyetlen, amit óhajthat, kivált ha *Smoquinae* tervezése szerint ezen talán 120 kilométer hosszú vasutvonalból idővel szárnyvonal nyílik Zeng felé, valamint Otocsáczon át Knin felé, ahol a dalmát vasutal is kapcsolatot nyerne.

És mégis, a horvátországi tenger melléken — előre megszagolván a tervet — hevesen agítálnak ellene. Ezen tenger melléki horvát területek, amelyek magyargyűlöletükről éppen oly híresek, mint a szegénységükről, az egész kap-

csolatot a Kapella hegységen túl a tenger felé eső vékony és karsztos partvidék számára akarnák lefoglalni s fiume helyébe a zordságról híres Zenget akarnák betölteni. »Bosznia kikötőjének.« A zengi kereskedelmi és iparkamara legalább ezt az álláspontot foglalta el s a nagyváradai kongresszus előtt az összes horvát kamarák nevében tiltakozott a *Smoquinae*-féle megoldás ellen. A zengi horvát atyafiak belevitték a horvát kamarákat abba a követelésbe, hogy Fiume mellőzésével Boszniát Bihács—Otocsácz—Zengen át kössék össze az Adriával és Zeng legyen ezen összeköttetés kikötővárosa, de azonfölül ez a vak-vasutvonal még a dalmát vasutakkal is összeköttetést nyerjen.

Ez a zengi nagyzás természetesen Nagyváradon tisztelettel félretételt. Magában Horvátországban is ez lenne a sorsa, ha helyes gazdasági okból s az érdekek közösségének kereséséből indulna ki a horvát közvélemény.

A vámellenőrző bizottság gyűlése.

Nagyvárad város vámellenőrző bizottsága tegnap délután 3 órakor dr. *Bulyovszky* József polgármester elnöklése alatt ülést tartott, melyen jelen voltak: *Mihelfi* Adolf, *Sulyok* István, *Ragány* János, *Balogh* Döme, *Schöpflin* Ágoston, *Némethy* Károly, dr. *Molnár* Imre és *Istvánffy* István jegyző.

A vámellenőrző bizottság a vámok körül végbemenő visszaéléseket vette tárgyalás alá, melyek nyomára *Balogh* Döme feljelentése vezette a város figyelmét.

Az elnöklő polgármester megnyitja az ülést, dr. *Várady* Zsigmond bejelenti, hogy *Beczky* Arthur vámellenőr, ki a bizottság ülésére meg lett idézve, hivatalos elfoglaltsága miatt nem jelenhetett meg. Ezért a bizottságot arra kéri, hogy ha személyes beidézését szükségesnek látja, tegye azt más alkalommal, mikor ezen kívánságnak *Beczky* eleget tehet. Egyszersmind arra kéri a bizottságot dr. *Várady*, hogy a bizottság ülésén *Beczky* Arthur képviselője jelen lehessen.

A bizottság hozzájárul dr. *Várady* Zsigmond előterjesztéséhez.

Ezek után *Balog* Döme szólal fel. Előadja, hogy két év óta figyelemmel kíséri a városi

Szapáry gróf társaságában neki vágott a hosszú, fárasztó utnak. Hat kocsival indultak. Kettőbe 8—8, négybe pedig 6—6 ló volt fogva. Minden stációnál friss lovakat állítottak a kocsik elé. Erről az utba eső törvényhatóságok és városok gondoskodtak. De szíves örömmel tették. Mert mindenütt nagy volt a lelkesedés, hogy szemtől-szembe tisztelhetik a király feleséges személyének helyettesítőjét, az ország nádorát. A főherceg jul. 15-én indult Budáról s jó nagy kerülőkkel, Szolnok, Szarvas, Karczag, Hortobágy, Bősörmény, Debreczen, Nagy-Károly, Szatmár és Nagy-Bánya érintésével, csak július 22-én ért M. Szigetre.

Legtovább időzött Debreczenben. És egy héttől kezdve, hogy a magyarországi fő-provincialis Commissariat Vice Directora Méltóságos Consiliarius Végh Istvántól megjött a rendkívüli postán küldött értesítés, a Felső-palatinus Ő Királyi Főhercege útjának rendiről egyebet sem csinált a Magistratus, csak Ő Herczegsége accomodatiójának és fogadtatásának nélkül való fogadtatásának előkészítésével foglalatoskodék. Nem is hagyott fenn semmi kívánni valót a magyaros vendéglátás, melyben a nádor Debreczenben részesült.

A város határán, a hortobágyi pusztának Madaras felőli szélén Szombati István főbíró fényes küldöttség élén várta József Nádort, a nemes város nevében tisztelvén és a városba alázatosan invitálván. Szabolcs vármegyéből és másunnan is sok ur rendek gyűlének itt össze

a nádor udvarlására. Mindnyájan a város vendégei valának a hortobágyi nagy fogadónál, míg a nádor és közvetlen kísérete Semsey András personalisnak a b.-újvárosi, közel eső Hodáj nevű szállásán ebédelt.

Mielőtt Debreczenbe jött volna a nádor, meglátogatta Bősörmény, Nánás, Hadház, Csajda városokat. Másnap, jul. 18-án érkezett Debreczenbe. A hadházi határnál Simonffy Sámuel senator (a mostani polgármester nagypapja s a későbbi híres főbíró) üdvözölte rövid latin beszéddel a nádort, akit nyalka egyenruhás bandérium kísért inentől kezdve. A péterfiai kaputól a Fejér Ló szállóig, melynek szobáit Meszena Sándor polgármester vadonat új mobilákkal és firhangokkal rendezte be, — ünneplő ruhába öltözött czéhbéli mesteremberek és diákok két rendben sorfalat állának, Piacz-utcát pedig két kifestett, virágokkal, zöld lombokkal teleaggatott porta triumphális ékesíté.

Hanem a fogadtatás melegségének, a lelkesedés őszinte megnyilatkozásának bizonyosan sokat árthatott egy óvatos tanácsai parancsolat. Kihirdették, hogy vivat-ot senki ne kiáltson addig, míg Ő Herczegsége bé nem száll a vendégfogadóba, ekkor is csak az adott jelre volt szabad éljenézni. Attól félt a tanács, hogy az efélékhez nem szokott tüzesvérű, tanulatlan spanyolfajta debreczeni lovak megbokrosodnak és lefordítják a nagytemplomtól a Fejér Lóig húzódó ugynevezett hidról a fejedelmi vendég hintóját. Kemény parancs tiltotta azt is, hogy

a nép a kocsik után rohanjon és tolongást csináljon. Mert ugyis Ő Herczegsége az egész napot a városban töltvén, kinek-kinek módja lesz a meglátásában.

Különös gondot fordított a város arra az ebédre, amelylyel július 18-án délből a Fejér Ló szállójában vendégelte a nádort, ki a tanács tudakozódására és kérésére kegyelmesen megengedte, hogy az ebédnél mindazok részt vehessenek, akiket a nemes város hivatalosokká téssen és ezek Ő Herczegsége asztalánál ülhesse.

Sajnos, hogy az ebéd étrendjét nem őrizte meg a városi levéltár. De annyit tudunk — a *váradiaiak dicséretére* — hogy Tafeldeckert és Szakátsokat *Váradról hoztak*; ámbar az ebédnél való gondoskodással megbízott Orbán István és Kenessey Mihály esküdt uraiméknak az itt lévő alkalmas szakácsokat is applikálni kellett a tanács rendelkezéséből. Minden szükséges konyhára való megszerzése a város-gazdák kötelessége volt, akiknek az is megahagyódott, hogy asszu-szólló és asztali borok iránt elegendő provisiót tegyenek.

A délutánt a város nevezetességeinek meg-nézésével töltötte el a nádor. Bizony még akkor kevés volt Debreczenben a látnivaló. Az ódon városháza, egy, minden stíl nélkül 1564-ben emelt öreg zeg-zugos épület, az ősrégi Typographia, a tömlőczök, a reformátusoknak az 1802-iki tűzvész romjaiból épülőfélben levő kollegiuma, a deák-coetusok, a Bibliotheca, valamint a másnapra maradt Salétrom főző-

vámok kezelését és ezen idő alatt nagyon sok kifogást, panaszt hallott a vámkezelés módja, illetve a vámkezelés körüli visszaélésekről, Behatóan foglalkozott ezzel a kérdéssel, mert Nagyváradi városának a vámok nagy jövedelmét képezik. Tíz év előtt 130.000 forint vámjövédelmé volt Nagyváradi városának. A város azóta történt fejlődésének az volna a természetes folyománya, hogy a jövedelmek is szaporodjanak. Nem mendemondákra alapította feljelentését, — folytatja Balogh — hanem megdönthetetlen adatokra és mindenkor a város érdekében. Sohasem vezette személyes bosszu. Ezért kétszeresen jól esett neki, hogy a polgármester érdemlegesen tárgyalta feljelentéseit.

Istvánffy István előadja, hogy a polgármester a vizsgálatot Balogh Döme t. b. t. küvetkező feljelentéseire rendelte el.

Az első feljelentés azt tartalmazza, hogy a legutóbbi országos vásáron a mutatványok (látványosságok tulajdonosai) egy része kevesebb vásárvámost fizetett, mint amennyi a városi pénztárt megillette volna. Ezért feljelentést tesz Beczkay Arthur vámmellenőr, Müller Gyula és Weisz Izidor vámszedők ellen.

Második feljelentésében Balogh a következőket említi: Figyelemmel kísérve a külvárosi vámnál történendőket, megszólított több vidéki embert, megkérdezve, mennyi vámost fizettek.

Valamennyinél úgy találta, hogy kevesebb értékű vámjegyet kaptak, mint amilyen összeget fizettek. Az illető vidékieket Balogh feljelentéseiben megnevezte és állításai igazolására tanukra hivatkozott.

A harmadik feljelentés szintén konkrét esetre vonatkozik, bár csak néhány krajczárról van benne szó. Iga Miklós ácsi pusztai lakos a külvárosi vámnál 40 krajczárt fizetett és csak 36 krajczár értékű vámjegyet kapott.

Mindezeket Balogh tanukkal tudja igazolni.

A polgármester által vezetett vizsgálat során ebben az ügyben ki lettek számosan hallgatva. A többek közt: Papolczy Ferencz alkaptány, Horváth Lajos rendőrbiztos, Beczkay Arthur vámmellenőr, Weisz Izidor és Müller Gyula helypénzszedők, Faludi rendőrfőmester, Kerekes rendőrtizedes stb. stb.

A vallomási jegyzőkönyvek egymásután felolvasásra kerültek és a bizottság tagjai arról

ház, a tisztelendő piaristák torony nélkül szűkülő temploma és kollegiuma egészen kimerítette a látnivalók szegényes programját. A nádor mindenütt példás kegyességet és nagy leereszkedést mutatott. Az érkezési nap estéjén a Fejér Lóban tartott bálon is megjelent. Az egykoru irások emlékezetbe hagyták, hogy Ő Herczegsége sok ideig ottan volt. Igazi magyaros izű mulatságot látott akkor a nádor: a tőzgyökeres debreczeni polgárság bálját. Vigyázott a tanács, hogy a táncmulatság zártkörű jellege megővassék. A Bálba, hogy mindenféle Ember be ne tóduljon, Billeket kell nyomtatni és Billeket nélkül senkit sem kell bebocsátani. A Billeket numerizálva legyenek és akiknek kiosztódik, adódjon tudokra, hogy másnak ne adják. Gyermek és Cselédek be ne bocsátódnak. A Billeket kiosztása bizatik Senator Dömsödy Sámuel Uramra. A Bál-Ház ajtaján katona Strázsa legyen, mely iránt requirálni kell Obrest Wacht-Meister Uramat.

A nádor 19-én dél felé folytatta tovább az útját Vámos-Pécs felé. Utközben az odáig vele menő főbíró és polgármester megmutatták neki Pacz, Bánk és Haláp debreczeni erdős pusztákat is, az erdőket különösen szeretvén ő herczegsége.

Hihetőleg az akkori szíves fogadtatáskor támadt József nádorban az a jóindulat, amelynek később számtalanszor vette bőséges hasznát Debreczen.

P. H.

győződhetek meg tartamukból, hogy a vámok kezelése körül szabálytalanság és visszaélés történt.

A bizottság tagjai alaposan megvitatták ezt a nagyfontosságú kérdést.

A vámok kezelése körül rendetlenségek és szabálytalanságok legalább is történtek. Ezek lehetnek épen úgy jó, mint rosszhiszeműek. A kérdés tisztázása iránt kellő eredmény csak bírósági úton várható. Ezért javasolja a bizottság a polgármesternek, hogy terelje az ügyet, ha szükségesnek látja, bírósági utra. Tekintve, hogy a város egy jelentékeny jövedelmi forrásáról van szó, az ügy teljes tisztázására szükséges, ezért ajánlja ezt a radikális módot. Miután pedig a jelenlegi vámkezelési rendszer az ellenőrzés szempontjából nagyon is kifogásolható, Ragány János számvevő bizassék meg egy új kezelési szabályzat elkészítésével.

Dr. Molnár Imre nem óhajtja a dolgot bírói utra terelni, miután azonban Ragány János azt a felvilágosítást adja, hogy maguk a vámkezelők és az ellenőr is óhajtának az ügy ilyen módon történendő radikális tisztázását, hozzájárul Schöpplin javaslatához, melyet a bizottság egyhangulag elfogad.

Az ülés hat óra után ért véget.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Augusztus 27. Csonkatorony felavatása Nagyszalontán. Augusztus 29, 30, 31. Vendéglősök kongresszusa.

* **Rulikovszky Kázmér.** A vértanu halált halt lengyel szabadsághős vasárnapra, a vértanu halál 50 éves évfordulójára tervezett ünnepély egyre nagyobb bázist nyer s áthatja ez alkalommal a hazafias érzés melege az egész város közönségét. A város koszorúján a város színeit viselő szallagon a következő felirat van:

A szabadságszeretet vértanujának — Nagyváradi város közönsége.

A nagyváradi 48-as és függetlenségi párt a következő kiáltvánnyal szólítja fel Nagyváradi város polgárait az ünnepélyen való részvételle:

Tisztelt Polgártársak!

Folyó hó 28-ik napján lesz 50-ik évfordulója ama történelmi nevezetességű s minden igazi magyar hazafi szívében megörökitett gyászos nagy napnak, amidőn magyar hazánkban, mint ellenség megjelent; de a magyar szabadságharcz szent ügyének jogsultságát mélyen átérzett s az azért küzdők táborába átpártolt lengyel származású Rulikovszky Kázmér orosz dzsidás-százados Nagyváradi város határában fekvő s róla elnevezett köztemetőben díszes siremlékekkel megörökitett szent helyen vértanui hős halált szenvedett s miután Nagyváradi városa a hazafiai kegyelet által emelt s megőrzött eme siremléknek a nagyváradi 48-as és függetlenségi párttól való ünnepélyes részvételét folyó hó 27-ik napjára határozta el.

Hazafias tisztelettel felkérem tisztelt polgártársaimat s kebeléből alakult egyleteket s társulatokat, miként a halhatatlan, tehát örök emlékü szabadsághős Rulikovszky Kázmér siremlékének folyó hó 27-ik napján, d. u. 3 órakor a jelzett köztemetőben történendő átadási és átvételi ünnepély fényének emelése végett, a Szent László-térre kijelölt

gyülekezési helyen testületileg s a lehető legnagyobb számban megjelenni sziveskedjenek. Nagyváradi, 1899. augusztus 26.

Szokolay Tamás,

mint a nagyváradi 48-as és függetlenségi párt elnöke.

* **Főmérnöki kinevezés.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Gyurkovits Kornél kir. főmérnököt, a kőműves-, kőfaragó- és ácsmesteri képesítés megvizsgálására Nagyváradon szervezett bizottság elnökét, ezen állása alól felmentette s helyébe Kikindai Gyula kir. főmérnök, az ottani m. kir. államépítészeti hivatal jelenlegi főnökét nevezte ki.

* **A nagyszalontai Arany-ünnepély.** A vasárnapi nagyszalontai Arany-ünnepélyre nagyban folynak az előkészületek Nagyszalontán. Nagyváradról igen sokan szándékoznak kirándulni e nagyszabású hazafias ünnepélyre. A nagyváradiakat s a fővárosi irodalmi társaságok küldötteit az ünnepély reggelén vasárnap 7 óra 20 perczkor külön vonat fogja Nagyszalontára szállítani s ugyanezen vonat éjjel 11 órakor fog vissza jönni Nagyváradra. Az ünnepélynek befejezése lesz az este tartandó színelőadás és táncmulatság. A színelőadásban a kolozsvári Nemzeti Színház személyzetete fog játszani. Színre fog kerülni a Troubadour opera I. felvonás végváltozása. Énekelni fognak Fehér József (Luna gr.), Wlassók Vilma (Leonora), Mezei Mihály (Maurice). Színre kerül továbbá a Szigetvári vértanúk első felvonása. Az előadásban részt vesznek: L. Fáti Szeréna, Miklósi Ilona, Hatala Györgyike s még többen.

* **A debreczeni róm. kath. gymnasium V. osztálya.** Wlassics Gyula kultuszminiszter, mint értesülünk, a debreczeni r. kath. gymnasium felállítását ugyanazon feltételek mellett engedte meg, mint azt a piarista rend kérelmezte. Már eddig is javában iratkoznak be az V. osztályba, melynek tantermét pár nap múlva teljesen berendezik.

* **Verekedő járásbírák.** Egy minapi számunkban részletesen írtunk arról a botránnyról, melyet két belényesi járásbíró provokált nyílt utcán. Most egy belényesi szemtanútól levelet kaptunk, mely az esetet következőképen adja elő:

Dr. Poynár János Petrovits Ferenczcel a kaszinó felé tartva idegességénél fogva egy kissé hangosabban panaszkodik kollégájának, hogy mégis furcsa az, hogy az egyik bíró dolgozik mint a marha s vannak bírák, kik egész nap nem dolgoznak semmit, csak sétálnak, mire Petrovits albiró azt a megjegyzést tette, hogy talán reám célzás?

— Nagyon természetes — válaszolt Poynár.

— Hazudsz!

— Hazudik a nagyapád!

Petrovits erre dühbe jöve kiáltott Poynárnak:

— Hallgass, vigyáz, mert megbotozolak!

Poynár albiró nem is számítva az eshetőségre, reá mondta:

— Szeretném én azt látni!

Mire Petrovitsnak sem kellett több s végig huzott háromszor rajta s még pedig oly erősen, hogy a harmadik ütéstől, melyet a karjával fogott fel Poynár albiró, a visum repertum beszél. A dolog vége párba jött, melyben Petrovits albiró kapott kisebb sérelmet.

* **Az Örökimádás temploma.** A megboldogult királyné emlékére építendő Örökimádás temploma javára megindítandó gyűjtés tekintetében Vaszary Kolos biboros herczegprimás az egyházmegyéje papságához intézett körrendeletében megengedte a templomokban való gyűjtéseket s arra legalkalmasabbnak találta a szeptember 11-én tartandó gyászszenitizsleteket. Erre vonatkozólag, különösen a vidéki bizottságok szervezése tekintetében tervezet

készítettett, a melynek főbb részei a következők: Lehetőleg minden vármegyében s törvényhatósági joggal felruházott városban bizottság szervezendő, mely alakuló közgyűlést tartva, annak összehívója ismerteti a kegyeletes tervet, mely vallásos és hazafias és mely egyuttal királyunk s az uralkodó ház iránti szeretetünk, hűségünk s ragaszkodásunk kifejezése. Ha a bizottság 30—40 tagból alakul meg, czélszerű 8—10 tagu választmányt alakítani, mely a bizottság működését előkészíti s vezeti. Az elnök évenként — a bizottság hat évre alakulna — kétszer, januárban s júniusban a központi bizottságnak írásban jelentést tesz a gyűjtés eredményéről s az évi nagygyűlésen lehetőleg személyesen vesz részt. A jegyző végzi az összes irodai munkákat, a pénztáros pedig kezeli a befolyó adományokat még pedig a 100 forintnál nagyobb összegeket azonnal egy nagyobb helybeli pénzintézetnél elhelyezze. A gyűjtés módzatait illetőleg lesznek gyűjtő-ívek és gyűjtőperselyek. A lelkészkezdő papság a kegyeletes tervet ismertetni fogja a hívőkkel s adakozásra buzdítja őket. Esetleg a kitűzendő napokon a templomi perselypénzeket is erre fordítják. Nagyobb adományokat 6 évi részletekben is lehet fizetni. Ivéket, perselyeket a központi bizottság főtitkára utján lehet kapni. (Gyürky Ödön, a katolikus kör titkára, Budapest Molnár-utca 11. szám.)

* **Kiállítás a nőipariskolában.** A Szedla-rikné Dudinszky Anna vezetése alatt levő női ipariskola munkaköre az idén egy teljesen új munkaággal bővült a perzsa és Szmyrna szőnyegszövészettel, melyet egy állami vándortanítónő tanított be. Most a készített szőnyegek mártól kezdve három napig ki lesznek állítva s az érdekes kiállítás mindenki által megtekinthető. A városi iparfejlesztő bizottság tagjai a napokban tettek látogatást az iskolában s a látottak fölött megelégedésüket nyilvánították.

* **Visszavándorló magyarok.** A washingtoni statisztikai hivatal egyik legújabb kimutatása szerint a magyarok bevándorlása Amerikába majdnem teljesen megszűnt. A Pol. Corr. ezt a tünetet a hasletoni vérengzéseknek tudja be és hirt ad egy mozgalomról, mely szerint a Pensylvania államban élő magyarok el akarják hagyni ezt az államot, hogy az Unió egy másik államában, vagy pedig otthon kereszenek ismét menedéket. Az amerikai magyarok sajnos tapasztalják, hogy az amerikai hatóságoknál, különösen a bíróságoknál, nem találhatnak kellő oltalmat s így helyzetük ott tarthatatlanná válik.

* **Tanítónői kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Schrödl* Teréz okleveles tanítónőt a sonkolyosi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé kinevezte.

* **A dicsőség vége.** *Niedermann* Gyula dr., a lipótmezei tébolyda volt igazgatója, aki a Huszár-féle esetből kifolyólag kénytelen volt állását ott hagyni, a napokban kiköltözött három évtizedig birt remek lakásából, hogy helyet csináljon utódjának, akit legközelebb kineveznek. Hivatalos bucsuzás nem volt.

* **A Balaton áldozata.** Napokkal ezelőtt volt a lapokban, hogy *Göth* Ilka fővárosi tanítónő a Balatonba ment fürödni s a vízben nyomtalanul eltűnt, a fürdőkabinban hagyva minden ruháját. E hirre most azt írja P. H., hogy a kisasszony e hó 21-én igen jó egészségben érkezett vissza a fővárosba.

* **Jubileumi vőfélyek és nyoszolyó-leányok.** Ezt az új elnevezést és az ezzel járó rangot a nagyváradi pinczér-egyletnek köszönhetjük, mely tudvalevőleg negyedszázados fennállásának jövő heti ünnepén zászlót avat fel s hogy az ezzel járó parádé minél fényesebb legyen, vőfélyeket és nyoszolyó-leányokat kért föl, a kik a zászló-avatási ünnepet megjelenésükkkel diszitsék. A jubileumi nyoszolyó-leányok és vőfélyek névsora a következő: — *Berger* Ilonka — *Szücs* Dezső, *Brüll* Berta — *Klein* Menyhért, *Julier* Margit — *Stern* József, *Kurcz* Mariska — *Tóth* Ferencz,

Kurcz Piroska — *Hartstein* Márton, *Lőrinczy* Jolán — *Kerényi* Miklós, *Lefkovits* Róza — *Varga* Gyula, *Nagy* Mariska — *Papp* Dezső, *Pozsonyi* Anna — *Radó* Dezső, *Róth* Riza — *Róth* Sándor, *Róth* Hilda — *Groszmann* József, *Suchentrunk* Emma — *Bárdos* Imre, *Suchentrunk* Miczi — *Fehér* Károly, *Stern* Ilona — *Markovics* Ferencz, *Schenker* Margit — *Csanády* Kálmán, *Stern* Szeréna — *Sarkadi* Béla, *Stern* Józsa — *Karczag* Dezső, *Szpevár* Ilona — *Lukács* Ödön, *Szpevár* Etelka — *Kabós* Béla, *Varga* Laura — *Lőrinczy* Viktor, *Schenker* Irma — *Kónya* György, *Januscheck* Anna — *Huszár* Ödön, *Vonez* Irma — *Vlád* Gusztáv, *Berger* Vilma — *Rogoz* Imre.

* **Jókai Mór az E. Kovács-féle gyűjtésről.** aug. 20-iki kelettel hosszabb levelet intézett *Feilitzsch* Arthur báróhoz. A koszorus író ebben a levélben nyilatkozik a megindított gyűjtésről, a többek közt ezeket mondván:

„Engedje meg, hogy észrevételeimet őszintén elmondjam a Kovács Gyula árváinak érdekében tervezett akciónak. Tapasztalataim után beszélek. Nagy hiba őszintén be nem vallani a közönség előtt, hogy a nagyérdemű művész olyan helyzetben hagyta hátra családját, melyben annak felsegítése a hazai közönség kötelessége. Még nagyobb hiba a tervezett segélygyűjtést más cím alá rejtegetni. Nincs abban semmi szégyen, hogy egy művész nem hagy maga után vagyont, csak dicsőséget. Hisz a magyar muzsának nincs aranybányája.

... Előre látom, hogy ha mellszoborra és könyvre gyűjtünk, annyi sem fog összegyűlni, a mennyi a szobrász és a nyomdász számláját fedezze. Mig ellenben, ha világosan megmondjuk, hogy kell az elhunyt művész árváinak szerény ellátására legalább tizenkét ezer forint, hivatkozunk a közönség hazafiúi érzelmére, az elhunyt művész tragikus halálára, ki a szabadsághősök sirján, hivatása legmagasztosabb teljesítésében halt meg: ezt megérti mindenki s tudja, hogy mivel rója le a kegyelet adóját.

En tehát nagyon ajánlanám a gyűjtést egész őszintén, a hátrahagyott árvák felsegítésére megindítani. Egyébiránt részemről minden tekintetben készen nyilatkozom minden rám bízott feladatot készséggel teljesíteni!

Jókai Mór ezenkívül ismételtén följárja, hogy személyesen fog gyűjteni és E. Kovács Gyula családjának más módon is segítségére lesz.

A gyűjtő-bizottság Kolozsvárt ülést tartott, melyen *Feilitzsch* báró bemutatta *Jókai* Mór levelét. A bizottság meleg köszönettel fogadta a koszorus író hasznos, jó tanácsait és a levélben foglaltak értelmében új alapra fekteti a gyűjtést. Már a közelebbi napokban új gyűjtő-ívekkel fogja a bizottság kieserélni az eddig kibocsátott felhívásokat.

* **Lajos napja.** Tegnap volt *Kossuth* Lajos nevenapja, melyet immár ötödször sirjánál ünnepeltek meg. A Kerepesi-uti temetőben levő nyugvóhelyét most is felkereste a magyar nép kegyelele, mely virággal borította a sirt, melyre a newyorki magyar dalosok ezüst koszoruját, *Bassó* dr. *Kossuth* orvosa tette le. Délután 4 órakor vonultak a különböző küldöttségek a sirhoz.

* **Parbaj egy bélyegző miatt.** Parbajnak lett az okozója egy bélyegző, a melyet a marhapasszusok kiállításánál használnak, a mikor az állatokat a vásárra hajtják. A bélyegzőt, a melyen ez áll:

Ez az állat egészséges!

a napokban egy tréfás ur, a kinek jobb dolga nem akadt, magával vitte és a vendéglőben rá nyomta a szomszéd vendég vadonat új czilinderének selyem-bélsére. A czilinder véletlenül leesett a szegről és a pinczerek ötven ugrottak a felemelésére. A bélyegző nyoma feltűnt az egyiknek, el-

olvasta rajta az írást és mindjárt sorba mutogatta több pinczértársainak. Egyszerre óriási hahota reszketette meg a vendéglőt. A pinczerek ötven fogták és nézték a czilindert. A vendégek is figyelmesek lettek a kacagásra és néhány perc alatt az egész vendéglő odaállt a kacagó pinczerekhez nevetni:

Ez az állat egészséges!
Hajtható a vásárra!

ismételték egyre. A czilinder tulajdonosa észrevevén, hogy micsoda tréfának lett az áldozata, szomszédját a kire a gyanuja irányult, mindjárt kérdőre vonta, a melyből aztán szóváltás és lovagias ügy keletkezett. — A párbanban szerencsére egyik sem sérült meg.

* **Elégett gyermek.** A temesvár—radnai vasut mentén a 24. számú órház közelében Szeverényi vasuti ór négy éves Ilonka leánya a pályatesten játszadozva egy csomag gyufát talált. Nagyon megörült a ritka játékszernek és egymásután gyújtogatta a gyufákat. E közben valahogyan lángra lobbant az egész csomag és a tűz megkapta a szerencsétlen gyermek ruháját. A leánya kétségbeesetten sikoltozva futott hazafelé, mig végre összeesett és teljesen elégett. A mikor atyja keresésére indult, már csak elszenesedett holttestére akadt. A szülők ellen gondatlanság miatt megindították a vizsgálatot.

Igazságszolgáltatás.

Egy csipkekendő miatt. *Garai* Szeréna, a Magyar Színház tagja volt ma a panaszos abban a becsületsértési ügyben, amelyet *Kärthy* albiró tárgyalta a közönség élénk részvétele mellett.

A panasz tárgya az volt, hogy *Klein* Miksáné, szül. *Goldstein* Róza m. kir. zálogházi közvetítő felesége, a ki mellesleg megjegyezve, rokonságban is áll a panaszossal, súlyos becsületsértő kifejezésekkel illette *Gazsi* Szerénát. Valami csipkekendőn különbözött össze a két nő. Kleinné követelte *Gazsi* Szerénától, hogy ezt adja elő, ez azonban nem tett eleget kérésének, mert a kérdéses kendőt nem is látta.

Kleinné megragadta a leányt, felszakította ennek szekrényét s átkutatta. A csipkekendőnek azonban semmi nyoma sem volt.

A megsértett színésznő erősen ragaszkodott a vádlott megbüntetéséhez. Miután azonban a tanukihallgatás véget ért, ügyvédje tanácsára jónak látta békés uton elintézni az ügyet. Kleinné kijelentette, hogy a csinos színésznőt becsületében nem akarta sérteni s őt tisztességes leánynak ismeri. Ezzel aztán véget ért a tárgyalás.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

3234 *Rubesch* Ignáczné halált ok. testi sértés — megváltoztatva.

3256 *Czipó* Simon s. t. testi sértés — helybenhagyva.

3266 *Kis* Sándor hivatali sikkasztás — helybenhagyva.

3225 *Weisz* Ignác csalárd bukás — részben megváltoztatva.

3155 *Deutsch* József s. t. közegészség elleni kihágás — megsemmisítve.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

2074 Aradi polg. tkptr. — *Tessényi* Károly — helybenhagyva.

2075 *Bienenstok* Jakab — *Józsa* Bálint — helybenhagyva.

2097 Ifj. *Ungár* Mór — *Gosztonyi* Ferencz — helybenhagyva.

2098 *Gonda* Lajos — *Biró* Károlyné — rendelet.

2100 *Balló* Julianna s. t. — *Kreis* József s. neje — feloldva.

2124 Lukács György — Kocsis Flora s. t. — helybenhagyva.
 2126 Ille Mitru — Kocsis Flora s. t. — megváltoztatva.
 2127 Szabó Onucz — Kocsis Flora s. t. — megváltoztatva.
 2129 Popa Iléana — Popa Mitru — megváltoztatva.
 2132 New-Yorki bizt. tsg. — N. Molnár László — részben megváltoztatva.
 2161 Kuthy Károly s. t. — Várnay Béla — rendelet.
 2078 Miskolczy Andrásné — Darvas Erzsébet hagyatéka — rendelet.

TANUGY.

Az Eötvös-alap jótéteményeiről. A magyarországi néptanítók Eötvös segítő alapja ez évben is megfelelt hivatásának s tetemes anyagi segínyt nyújtott a szegény néptanítók főiskolába járó fiainak. Kiosztás alá kerül a jelen évben 4150 frt. 100, 50 frt összegekben s ebből 45 tanulóknak ösztöndíj és 35 szegény tanuló családnak jutott segély. Az Eötvös-alapnak felajánlott jótéteményeiben azonkívül a múlt évben 106 vidéki tanító fia részesült Budapesten.

A lefolyt 24 évi működés eredményét kutatva, a következő adatokat mutatják az »Eötvös-alap« számadó könyvei: Fennállása óta az »Eötvös-alap« 369 esetben nyújtott már segínyt, 550 esetben pedig ösztöndíjat és 359 tanuló számára szerezte meg itt Budapesten az ingyen déli étkezés jótéteményét s így mindössze 1278 tanító családot részesített már áldásában. Az »Eötvös-alap« által eddigelé nyújtott jótéteménynek értéke pénzben kifejezve jóval meghaladja a nyolczvanhét ezer forintot. A alap tőkésített vagyona ez időszertint még csak 89.319 frt 44 kr., holott, bizony-bizony megközelíthetné az már az egy milliót is, ha a lefolyt 24 év alatt minden egyes néptanító hozzájárult volna ahhoz hetenkint azzal a két krajczárral, a melyet tőlük az alapszabályok értelmében kértek.

MULATSÁG.

A pinczéregylet táncmulatsága. A nagyvárad pinczéregylet zászlóavatási ünnepe alkalmából 1899. évi augusztus hó 30-án a »lövölde« fedett és villanynyal világított helyiségeiben a vendégek tiszteletére zártkörű táncestetélyt tart. Ifj. Rimler Károly, kongresszust r. b. elnök, Czegléd Sándor, a Sz. V. K. és K. ipart. elnöke, Stern Sándor. ipartárs. pénztárnok, Mezey Mihály, zászlóavatási r. b. elnök, dr. Dési Géza, ipart. és egyl. jogtanácsos, Sarkadi Ignác, az ipartárs. és egylet titkára, Kunz Gusztáv, vigalmi bizottsági elnök, Stern Herman, a pinczer-egylet elnöke, Rená s Szidor, egyleti pénztárnok. Belépti-díj: Személy-jegy 1 frt. Család-jegy 2 frt, 50 kr. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek válthatók: Kunz Gusztáv, Sebő Imre, Deutsch Simon urak üzleteiben és a zászlóavatást rendező bizottság irodájában. (Ápácza-utca Dr. Rottmann-ház.)

SZINHAZ.

Heti műsor.

Szombat: *Boissy boszorkány.*
 Vasárnap: d. u. *Jani és Juczi.*
 este: *A csikós.*

Az agglegények.

Telt ház előtt bucsuzott el *Fenyvesi* Emil Mortemer szerepében egy időre ismét a nagyvárad színpadról, a hol első igazi sikereit aratta s a hol oda fejlődött, a hol most van. Most ismét egy szalon szerepet játszott, mint a Hütelenek Ginojában, csak hogy Mortemer sokkal inkább tragikus alak, szalon tragikus — mint vigjátéki. Tragikus sorsra jutott agglegény, — kinek a sok nemtelenségektől megfásult, az erkölcs iránt cinikus szívét egyszerre az ártatlanság meggyógyítja s családi körbe vezeti, hova eddig csak becsületet rabolni járt. A szerep finom árnyalatait s drámai helyzetait mesterileg tudta Fenyvesi kidomborítani. Jeles partnere volt I. *Vásárhelyi* Vilma (Antoinette), bár játéknál néhol kevés habozás volt észrevehető. Negyedik felvonásbeli jelenetért nyílt színen tapsot kapott. Jól oldották meg szerepüket *Miklósi* Ilona (Clemence), *Horváth* Paula (Rebeka), *Tompa* K. (Nantya), *Leövey* Leó, *Bihari* Ákos, *Vágó* B., *Komlósi* Emma, *Hatala* Györgyike.

A boissy boszorkány kerül ma szombaton színpadra. Egy évtizeddel ezelőtt ez a melodikus és értékes vig opera minden nagyobb színtársulatnál műsoron volt, de később az érzékibb operette kiszorította onnan. Az igazgatóság föllevenítette és újra tanította be a kitűnő művet, a melyben *Komlósi* Emma, *Korányi* Frida, *Wlassák* Vilma, *Mezei* és *Nyárai* hálás szerepekhez jutottak egyaránt.

Sulamith opera a nagyvárad színpadán. Mint értesülünk, a színház igazgatósága megszerezte a budai színpadról a *Sulamith* operát s a szezon utolsó színpadára is kerül itt Nagyváradon a Görög rabszolga helyett, melynek előadása teljesen elmarad. A szereposztás a napokban meg fog történni s az opera személyzet nagy ambícióval fog a betanuláshoz.

A jövő hét szenzációja. A jövő heti műsor egyik szenzációja lesz Gounod hatalmas zenéjű operájának, *Faust*-nak színpadhozatala. A főbb énekszámokat benne *Wlassák* V. (Margit), *Mezei* Mihály (Faust), *Fehér* József (Mefisztó), *Korányi* Frida, *Komlósi* Emma (Siebe), *Mányai* Zsigmond (Valentin) fogják énekelni.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Írta: *Neidegg*, fordította: *Szirtes*. 85

— Fáj a feje, kívánja a magányt. Izgatottan, önmagával elégedetlenkedve, hogy miért nem iparkodott teljes eréllyel akarátát érvényesíteni, Adára bosszankodva, hogy őt és önmagát is csúfította, elérte apósa lakását, a hol új keserűség várakozott reá. Starkenbach a legrosszabb kedvben tért volt haza. Gunyosan felkaczagott, midőn Ferenczet egyedül látta hazatérni.

— Tudtam, hogy Áda nem jön veled. Már nem ostoba gyermek, hogy magát általad mindenben vezettesse. De van ennél fontosabb dolog, a mit el kell intéznünk.

Minden kerülgetés nélkül felszólította őt, hogy adja elő az iratokat, melyeket neki Steinfellner átadott. Értékek úgy sines, de birai óhajtja, nehogy valaki keletlenességet okozzon azokkal neki.

— Steinfellner megmondta, kinek juttassam amaz iratokat kezébe, másnak nem adhatom.

— Bármily ábrándozó is vagy megértheted, hogy azon mulik családi boldogságod, vajjon eleget akarsz-e tenni felszólításomnak, vagy sem?

Ferencz fehér lett miat a fal.

— Kötelességemtől semmi sem fog elántorítani. Különben... légy nyugodt, én nem hiszem, hogy valaki azon iratok birtokában anyagi kárt okozhatna neked.

— Azt nagyon tudom, de akkor megismeri még valaki az ügyek állását, az tovább adja, aztán beszélni kezdenek róla; ilyesmi pedig árt tekintélyemnek. Add ide az iratokat.

— Nem rendelkezhetem azzal, a mi nem az enyém.

— Akkor lásd a következményeket!

Starkenbach kirohant s becsapta az ajtót.

Időközben Áda is hazatért, kit a haragos apa e szavakkal küldött be urához:

— Eredj és igazítsd helyre a fejed a bolondnak!

Ferencz a szelidség és szerelem fegyverével akart nejeire hatni. Mintha semmi sem történt volna köztük, forrón megölelte és megcsókolta.

— Szép, hogy oly hamar követtél Áda. Nem is hiszed, mennyire epedtem utánad heteken át.

— Bizonyítsd be, — szólt kibontakozva karjai közül, — békülj ki apával. Gondolom, megint veszekedtél vele. Tudod, hogy tőle függ jövőnk!

— Apád lehetetlent kíván tőlem.

— Esztelenség! Apa sokkal okosabb.

— Apád azt akarja, hogy jogtalanságot kövessék el, nehogy ő kárt szenvedjen.

— Nagyon természetes; ki akarna kárt szenvedni? Én mindenben apával tartok. Ő szeret engem, sok pénzt ad nekem. Neked is azt mondom, tedd meg, a mit kíván és ne törődjél egyébvel!

Ferencz előadta az ügy állását, hogy neje megértse apja követelésének jogtalanságát; de lehetőleg óvatosan, hogy meg ne sértse a gyermeki kegyeletet. Áda azonban befogta fülét, hogy semmit ne halljon.

— Látom, veled nem lehet okosan beszélni, — sóhajtozott Ganermann, de te sem fogsz viszatartani kötelességem teljesítésétől. Ártalmas légkörben mozogsz itt, jer Áda velem, vagy kövess holnap.

— Megmondtam már, hogy nem. Mig apával ki nem békülsz, ne is álmodjál róla... még elég korán jutok abba az ostoba fészekbe. Asszony vagyok, szabadon mozoghatok, mindent szabad látnom, hallanom, van mulatságom tömérdek... csak most kezdek igazán élni, jaj, dehogy megyek veled!

— De én, mint urad, megkövetelem tőled, hogy kövess.

— Követelni sokat lehet, csak legyen, a ki teljesítse. Mig apa ki nem dob, itt maradok. Nálad nagyon unalmas az élet. Imádkozni, komoly könyveket olvasni, szigorú korlátok közt társalogni, az nem nekem való.

Ganermann szétnézett a szobában, a hol szanaszét mindenféle könyvek heverték.

— Ugyan szép olvasmányok mondhatom. Talán Viktória válogatta ki számodra ezeket a könyveket.

— Jaj, dehogy! Ő utálja az ilyesféléket, — felelé könnyelműen felkaczagva. Viktória a maga nemében olyan rossz, mint te. Örökösen oktat és leckéztet és iszonyu száraz könyveket hoz nekem. Istenről persze, nincs bennök semmi, de mégsem mulatságosak; a sarokba dobom, míhelt előhossa. Én csak Gyp, Zola, Maupassant mellett maradok, ezek nagyszerűen irnak.

(Folyt. köv.)

A Dreyfus-ügy tárgyalása.

A tárgyalás mindhosszabbra nyulik. A védelem híre szerint 20 újabb tanut jelentett be. Ennél fontosabb hír, hogy *Labori* készül a törvényszéknek azoknak a nyugtáknak fényképeit bemutatni, melyeket Eszterházy Schwarczkoppennek állított ki.

Ma bizonyossá vált, hogy *Paty de Clamot* nem akarják kihallgatni. Az elnök megtagadta a védelemnek azt a kíván-

ságát, hogy Paty de Clamot hivatalos orvosi vizsgálatnak vessék alá.

A mai tárgyalás során az írásszakértőket hallgatták ki.

A tárgyalásról a következő távirati jelentéseket kaptuk:

Walsyn-Eszterházy nyugtái.

Páris, aug. 25. Párisban óriási szenzáció uralkodik az *Echo de Paris* egy közleménye miatt, a mely szerint Dreyfus védői már legközelebb befogják mutatni a haditörvényszéknél a borderóban felsorolt okiratokról Walsyn-Eszterházy által irt fogalmazványokat.

De egyuttal fotografikus reprodukciókban be fogják mutatni a védők azokat a nyugtákat is, melyeket Eszterházy a *Schwarzkoppentól* kapott összegekről állított ki s a melyek természetesen dűntő bizonyítékok a mellett, hogy nem Dreyfus a bűnös, hanem Walsyn-Eszterházy.

Husz újabb tanu.

Páris, augusztus 25. A Journal jelentése szerint Dreyfus védői és Carrière kormánybiztos husz újabb tanu megidézését kérték a Dreyfus-pörben. Ilyenképen tehát még mintegy száz tanu van hátra s a legjobb eset, ha szeptember közepéig be tudják fejezni a tárgyalást.

Du Paty nem rendelik be.

Páris, augusztus 25. A Matin megerősíti, hogy Du Paty komoly beteg. Orvosai is azt mondják, hogy Du Paty állapota egyáltalában nem engedi meg, hogy a beteg most Rennesbe utazzék.

Rennes, augusztus 25. A tárgyalást 6 óra 40 perczkor nyitották meg. Felolvassnak két orvos által aláírt bizonyítványt, mely azt tanúsítja, hogy Du Paty egészségi állapota nem engedi meg, hogy mint tanu a bíróság előtt megjelenjék.

Labori kéri a bíróságot, küldjön ki orvosokat, kik Du Paty egészségi állapotát hivatalosan megállapítják.

Az elnök azt mondja, hogy ezt *szükségte-
lennek* tartja és az orvosok által bemutatott bizonyítványt teljesen elegendőnek tekinti.

Dreyfus nem volt a bankban.

Dreyfus egy nagyon éles nyilatkozatában és ellen az inszimuáció ellen fordul, hogy ő a francia bankban megfordult volna.

— A leghatározottabban kijelentem, — mondta erős hangon, — hogy sohase tettem be a lábamat a bankba és kérem, hogy e tekintetben beható vizsgálat történjék.

Ezután felolvassák Weil francia tisztnek a vallomását. Weil a legnagyobb határozottsággal kijelenti, hogy senki más nem lehetett a borderó szerzője, mint *Eszterházy*.

Az írásszakértők.

Majd egy nagyon fontos tanu kerül kihallgatásra. Ez Franciaországnak egy ismert nevű és kiváló írásszakértője *Gobert*, a kinek a Banque de France-nál igen előkelő állása van, a mennyiben ott az ő feladata a beérkezett okmányokon megvizsgálni az aláírások valódiságát és a kit általában nagy tekintélynek tartanak a maga szakmájában.

Gobert egyenesen a szemébe mondja Gonsenak, hogy mindaz, a mit az beszélt, valótlanság, *Gobert* csodálkozik, hogy egy olyanféle írásszakértőnek, mint a milyen *Bertillon*, a véleményét döntőnek fogadta el.

*Gobert*nek ezek a kijelentései óriási mozgalmat keltenek és láthatólag nagy hatással vannak a bíróság tagjaira is.

Belép azután a terembe *Bertillon*, a sokat emlegetett írásszakértő. Egy egész tömeg írás csomag van nála.

Jouast elnök felszólítja *Bertillon*t, hogy gyorsan végezzen.

Bertillon: Kijelentem elnök ur, hogy ez nem megy! A legjobb akarattal se végezhetek gyorsan. Időre van szükségem és beható magyarázatot kell adnom, hogy elveimet és rendszeremet megértessem.

Délelőtti 10 órakor kihallgatása még mindig tart.

TAVIRATOK.

A miniszterelnök betegsége.

Budapest, aug. 25. (Saj. tud. táv.) *Bud. Tud.* jelenti, hogy *Széll* Kálmán miniszterelnök jobban van, betegségéből kezd kilábolni, de még Rátóton marad egy ideig, szeptember elején azonban Bécsbe megy, szeptember közepén pedig Szegedre, a mezőgazdasági kiállítás megtekintésére. Ez időközben Budapesten is meg fog fordulni.

Kossuth Ferencz atyja sirjánál.

Budapest, aug. 25. (Saj. tud. táv.) *Kossuth* Ferencz koszorút helyezett atyja sirjára e felirattal: *Ferencz és Lajos — szeretett atyáinknak.*

Szerencsétlenség a turfon.

Budapest, aug. 25. (Saját tud. táv.) Jaroslawból sürgönyzik, hogy a huszártisztek löversenyén *Kluge* kapitány a gátversenyben lovastól felbukott, melynek következtében a kapitány agyrázkódást szenvedett, a ló pedig kimult. *Busson* hadnagy lováról leesett s kulcsontját törte.

Evangélikus egyházgyűlés.

Nagy-Szeben, augusztus 25. A 19. evangélikus egyházgyűlés tegnap ülésén Teutsch F. dr. jelentést tett az evangélikus országos konzistorium által 1898. november 18-án boldogult *Erzsébet* királyné emlékére létesített *Erzsébet* királyné alapítványról. Elhatározták, hogy a kamattjévedelmet évenként a boldogult királyné halála napján az evangélikus országos egyház általános nőegyletének felhasználás végett átadják. Az alapítvány céljaira befolyó összegeket a tőkéhez fogják csatolni. — A lelkészek jövedelmének kiegészítéséről szóló törvényt illetőleg az országos egyházgyűlés határozatilag kimondta, hogy azok a feltételek, melyek mellett a törvény a jövedelem kiegészítését kilátásba helyezi, *lehetetlenné teszik neki, hogy ezt a segílyt elfogadjá.* (Magyar Táv. Ir.)

Verekedés a Chabrol-utcában.

Páris, aug. 25. A petit Bleu jelentése szerint tegnap a Chabrol-utcában verekedések voltak, melyeknél 12 ember megsebesült és 20 letartóztatás történt. (Magy. Táv. Ir.)

Felkelés Ámoy szigetén.

London, augusztus 25. A Timesnek jelentik Hongkongból, e hó 24-ről, hogy a japáni konzulátus titkárát, a kit kiküldtek, hogy Ámoy szigetén kitzesse a japán lobogót, a fölkelők visszakergették. (M. T. I.)

Transzvál.

London, augusztus 25. A Timesnek jelentik Johannesburgból tegnap kelettel: Bár a bányákban még dolgoznak, a városban teljesen pang az üzlet. Az inség napról-napra nő. A kivándorlás a városból és a bányaterületekből mind aggasztóbb mérvet ölt a szegényebb néposztályok közt, melyek az utiköltséget csak nehezen szerezhetik meg. Az innét induló összes vonatok zsufolva vannak. A viszonyokat jól ismerő körökben azt hiszik, hogy nincs ok közvetlen nyugtalanságra, de a helyzet zavrossága sokban hozzájárult az általános feszültség fokozásához. (M. T. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Kirándulás a szegedi kiállításra. A biharmegyei gazdasági egyesület a szegedi országos mezőgazdasági kiállítás megtekintésére társas kirándulást rendez. Kirándulás Nagyváradról szept. 7-én délelőtt 10 óra 20 perczkor. Szegedre érkezés aznap délután félőtkor. A visszautazásnál indulás Szegedről szeptember 9-én délelőtt 10 óra 24 perczkor, érkezés Nagyváradra aznap fél 6 órakor. A kiránduláson résztvevők kedvezményes vasuti menetdíjakat fizetnek és pedig: félharmadosztályu jeggyel harmadosztály, harmadosztályu jeggyel másodosztály és másodosztályu jeggyel első osztályu vasuti kocsiiban utazhatnak. Szállásról Szegeden a rendező bizottság gondoskodik, kaszárnyszerű elszállásolásnál naponként és személyenként 20 kr., külön elszállásolásnál 50 krajczártól 1 forint 20 krajczárig fizetendők díjak. A kirándulásra a biharmegyei gazdasági egyesület irodájában (Nagy Sándor-utca, Eleméry-ház) lehet jelentkezni.

Kendertermelési utmutató. A földmívelésügyi m. kir. miniszterium kiadványai sorozatába megjelent: „*Kendertermelési Utmutató*“, írta: *Kleisner* Károly gazdatiszt. A 39 lapra terjedő tüzet bevezetőleg kiemeli, mily mostoha viszonyokkal küzd főkép a kisbirtokos, még pedig leginkább azért, mert buzán és tengerin kívül alig termel egyebet. A megszokott egyoldalú gazdálkodást okszerűbbel kell fölváltani s buzán és tengerin kívül más olyan növényeket termelni, melyek haszonnal mívelhetők s többoldaluvá teszik a gazda jövedelmi forrásait. E növények egyike a kender, melynek termelésére az ország legnagyobb részének, de kivált az Alföldnek éghajlatai és talajviszonyai megfelelőek. A tüzet ezután gyakorlati utmutatást ad a kendertermeléssel járó összes teendőkre nézve s külön-külön a) előkészítést, a vetést, magtermelést, aratást, áztatást, törést, tilolást, bálozást, értékesítést stb. Végül felhívja a gazdák figyelmét arra, hogy szövetkezés útján érhetik el a kendertermelés terén a legjobb sikert.

A hagyma művelése.

A kerti termények közül talán a legjövedelmezőbb a hagyma, mert ez mindig talál vevőre, annál biztosabban, mennél szebb és nagyobb. Épen jövedelmezősége miatt, némely vidéken nagyban is termesztik. Jövedelmezőséget bizonyítja különösen az a körülmény is, hogy a bolgár kertészek termelését mindenütt felkarolják, ez képezvén kertjük fő jövedelmi

forrását. A hagyma legjobban kedveli a jó meleg és porhanyó talajt. A tavasszal felhordott friss trágyát nem kedveli. Én mindig ősszel trágyázatom meg a hagymának szánt talajt s ugyanakkor a trágyát mélyen elszántatom. Tavasszal másfél métermázsa szuperfoszfátot hintetek el holdanként s mióta így járok el, azóta a legszebb hagymát termelem, azóta pedig mióta a már fejlődő hagymát chilisalétromos vízzel is megöntöztetem, azóta valóságos hagyma óriásokat nevellek, amelyeket mindig sokkal jobban értékesítek, mint bárki más. E tekintetben úgy járok el, hogy egy locsoló vízben feloldok három négy marék chilisalétromot s azzal megöntözöm az éppen fejlődésnek indult hagymát s ezen eljárást 10—14 napi időközben ismétlem háromszor.

A hagymát lehet vetni, avagy ültetni, utóbbi célból tavalyi hagymácskákat használtunk.

A magot előbb melegágyba vetjük s innét ültetjük ki a fiatal növényeket. Lehet a magot mindjárt a szabadba is vetni, de ilyen módon sohasem termelhetünk olyan szép hagymát, mint az előbbeni eljárással, amelyet magam is rendszeresen használni szoktam. A magot nagyon korán kell elvetni, mert igen lassan csírázik, különösen a szabadban. Ha télire való nagy hagymát akarunk termesztetni, kis arasznyi távolságra sorba ültessük a rászákat, ellenkezőleg pedig sűrűn. A kiültetés után azonnal öntözni kell, nehogy a rásza kiszáradjon. Én már ezt az öntözést is chilisalétromos vízzel végzem.

Nagyon fontos dolog azután a gyakori gyomlálás és kapálás. Én e tekintetben nem kötöm magam a kapálások számához, hanem annyiszor kapálok és gyomlólok, amennyi elegendő arra, hogy a talaj sohasem legyen gyomos. Emellett a chilisalétrom oldattal megöntözést háromszor okvetlenül keresztülvízem, mert ennek tapasztaltam a legjobb hatását. Ezen kezelés mellett a hagyma alig hogy ki lett ültetve, rohamosan indul növekedésnek s később az esetleges nyári szárazságot is jobban kibírja, mert nyár derekának beálltaig — amikor már ugyanis nálunk a szárazság beállani szokott — oly nagygyá fejlődik, hogy nem nagy baj, ha fejlődésében szünet is áll be. Természetesen nagyon előnyös helyzetben van az a gazda, vagy kertész, ha könnyű szerrel öntözheti kertjét s kinek e miatt a szárazság sem árt.

A hagyma kiszedését én szeptember hónap végéig tartom, száraz időt választván erre a célra. A kiszedett hagymát szellős padlásra rakatom, ahol, mikor munkáim rá érnek, felfonatom s így viszem piacra eladás végett.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. aug. hó 22-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 7.60—8.—. Kétszeres buza 6.—6.50. Rozs 5.60—6.—. Arpa 4.50—4.80. Zab 4.60—5.30. Tengeri: 4.80—5.—. Borsó 13.—. Lencse 14.—. Bab 5.80. Köleskása 10.50. Burgonya 1.60. 100 kiló lángliszt 15.—, zsemlyeliszt 14.50, fehérkenyér liszt 13.80, barnakenyér liszt 12.50, széna fuvarral 1.80, szalma 50. Szalonna 53.—, 6 kiló zsúp-szalma —06, 150 dkg alom-szalma —03. 1 köbm. búkkfa 3.20, tölgyfa 3.—, cserfa 3.30. 100 kiló marhahús 48.—. Öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter 6-bor —50. Uj-bor —44. Pálinka —32. Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kősó 10.70. nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 25.—, mosott birka gyapjú —.—, magyar gyapjú —.—. Egy hektoliter 6-bor 34.—, új bor 26.—, méz 1.10, kemény faszén 1.70,

puha faszén 1.50, kendermag 14.—. köles —.—, repce —.—, dió 16.—, mogoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —.—, szalonna 60, sertéshús 52, juh-hús 32, veres hagyma 8, fog-hagyma 24, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. búkköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1899. évi aug. 22-ről. Tiszta buza körülbelül 2500 hltr, kétszeres buza 800 hltr, rozs 1200 hltr, arpa 600 hltr, zab 600 hltr, tengeri 160 hltr, burgonya 800 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 50 drb, félhizott 70, sovány 130, süldő 240, malac: 420, hizott marha 21, jármás ökör 500, fejős tehén 300, borju 250, bivaly 20, juh és kecske 60, ló 380.

Marha ártáblázat 1899. augusztus 22-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 330—365, egy pár másodrendű jármás ökör 255—295, egy pár harmadrendű jármás ökör 135—235, 1 drb fejős tehén 55—110. 1 drb.vágó ökör 250 kgr. 70—92. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 50—75, 1 drb. veres borju 11—19, 1 drb. fél éves borju 18—25, 1 drb egy éves borju 24—32, két éves borju 34—68. 1 drb hizott sertés 42—74, 1 pár fél éves 21—24, 1 pár egy éves sertés 32—44, 1 pár két éves serés 46—75, egy drb igás ló 70—130, 1 pár ökörbőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16, 1 pár bojubőr 5—8, 1 pár lóbor 6—10.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, augusztus 24.

Az irányzat szilárd.

Osztárk hitel	—	—	—	—	—	829.—
Magyar hitel	—	—	—	—	—	469.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	763.—
Rimamurányi	—	—	—	—	—	544.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	244.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	331.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	623.—
Villamosvasut	—	—	—	—	—	225.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	—	353.25
Iparbank	—	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	—	101.50
Délivasut	—	—	—	—	—	65.08

Bécs, augusztus 24.

Az irányzat szilárd.

Osztár. hitel	—	—	—	—	—	884.1/2
Magyar hitel	—	—	—	—	—	891
Allamvasut	—	—	—	—	—	848.3/4

Határidők.

Budapest, augusztus 24.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, és 15,000. mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	—	—	—	—	—	8.27
Buza áprilisra	—	—	—	—	—	8.66
Tengeri szept.	—	—	—	—	—	4.56
Uj tengeri	—	—	—	—	—	4.86
Rozs okt.	—	—	—	—	—	6.57
Zab okt.	—	—	—	—	—	5.25
Káposzta, r. pceze, aug.	—	—	—	—	—	12.10

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. augusztus 24-án

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	118.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	96.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	—	120.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	—	100.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	94.50
Italméresi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	9975.
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	—	—	—	—	—	96.
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	—	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	140.—
Osztárk járadék papírban	—	—	—	—	—	100.—
Osztárk járadék ezüstben	—	—	—	—	—	100.—

Osztárk járadék aranyban	—	—	—	—	—	118.—
sztrák korona járadék	—	—	—	—	—	99.75
Osztárk államsorsjegyek	—	—	—	—	—	137.50
Osztárk magyar bankrészevény	—	—	—	—	—	905.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	—	891.
Osztárk hitelintézeti részevény	—	—	—	—	—	384.
Párisi vista	—	—	—	—	—	349.
20 frankos arany (Napoleond'or)	—	—	—	—	—	9.56
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	58.90
London vista	—	—	—	—	—	120.65
20 márkásarany	—	—	—	—	—	47.75

SZERKESZTOI POSTA.

Gyapjai levelező. Két hétig távol levén, csak ma vettem kezemhez levelét és régebben beküldött nyilatkozatát. Némi változtatással és simítással lehetett volna éppen közölni a beküldött sorokat, de helyettesem nem érezte magát feljogosítva korrigálni és nem látta szükségesnek, miután G. válasza nem volt sértő. Most már én sem közölhetem ezt, de azt megírom e helyen, hogy a beküldött nyilatkozatban két szemtanu erősíti, hogy az a kérdéses hely csakugyan posványos és hogy G. nem volt jelen a képviselő testület második ülésén. Különben jobb is lesz a levélben jelzett uton intézni el a dolgot. A nyilatkozatot készséggel vissza küldjük. Most már lesz időm a tárczák átnézésére is. Üdvözlét.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadérlet 114. szám.

Kisbérlet 114. szám.

Páros.

Páros.

Ma szombaton, augusztus hó 26-án,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

A boissy boszorkány.

Vig opera 3 felvonásban. Irta: Koszta Károly. Zenéjét: Zaytz Jenő. Fordította: Latabár Endre.

SZEMÉLYEK:

Saint Lucei Florence hercegnő	—	Wlassák Vilma.
De la Roche Melania	—	Korányi Frida.
Croqueferblanc marquis, gascognei	—	Nyárai Antal.
Nemes és az apródok parancsnoka	—	* * *
Bric a Brac Arthur herceg	—	Mányai Zs.
Fatras lovag, kamarás	—	Fehér József.
Grisaille, vén katona	—	Váradi Miklós.
Flageolet, fiatal paraszt	—	Mezei Mihály.
Pierre, korcsmáros	—	Leővey Leo.

Udvariak, apródok, katonák, örök, szolgák, parasztok — nők, zenészek. Történik: Provenceben a XVII-ik században.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy színlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap vasárnap, augusztus hó 20-án

Délután 4 órakor. — Fél helyárakkal.

Jani és Juczi.

Eredeti népies énekes bohózat 3 felvonásban. Irta: Pusztai Béla.

Kezdeté 4, vége 6 órakor.

Este fél 8 órakor. Rendes helyárakkal:

C S I K Ó S.

Eredeti népszínmű 3 szakaszban, dalokkal és táncszal.

A szerkesztőirodai felelős:

L. A.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.								
	ind.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		ind.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		ind.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.			
Kolozsvár	ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest	ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány	ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad	>	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykáta	>	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen	>	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csucsá	>	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok	>	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva ér.	>	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47
Bucsa	>	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány	>	12 55	5 28	11 53	2 00	5 09	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Brátka	>	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd	>	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.		
Rév	>	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp	>	1 17	5 48	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15	
Élesd	>	1 48	7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalú	>	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen	>	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
Mező-Telegd	>	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd	>	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány	ér.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely	>	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes	>	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértess.						
Várad-Velenceze	>	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors	>	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Nagyvárad	ér.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki	>	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05	
Nagyvárad	ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad	ér.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Sáránd	>	9 28	5 06	Vértess ind.		
Püspöki	>	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad	ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Bagos	>	9 41	5 17	M.-Pályi	5 47	1 30
Bors	>	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze	>	2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Pályi	>	10 05	5 41	H.-Pályi	6 03	1 48
Mező-keresztes	>	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely	>	—	—	2 41	4 16	12 44	M.-Pályi	>	10 20	5 55	H.-Bagos	6 18	2 05
Mező-Peterd	>	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd	>	2 50	7 15	3 03	4 38	1 13	N.-Léta-	>	—	—	Sáránd	6 40	2 29
B.-Ujfalú	>	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd	>	3 04	7 28	3 21	4 56	1 43	Vértess ér.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13	
Sáp	>	3 33	9 38	12 47	12 25	4 49	Rév	>	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sáránd—Derecske.						
Báránd	>	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka	>	—	—	4 06	5 43	2 57	Derecske ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49	
P.-Ladány	>	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa	>	—	—	4 27	6 04	3 26	Sáránd ér.	9 57	5 35	Sáránd ér.	6 20	2 06	
Szolnok	>	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá	>	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00	Derecske—Sáránd.						
Nagy-Káta	>	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad	>	4 52	9 08	5 32	7 16	4 53							
Budapest	ér.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár	ér.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04							

Nagyvárad—Szeged.						Szeged—Nagyvárad.						Nagyvárad—Arad.						Arad—Nagyvárad.					
	ind.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.			ind.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.			ind.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.			ind.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Ösi	>	10 20	4 50	7 00	Szeged	ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	7 00	Arad	ind.	5 10	11 20	9 37				
Less	>	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely	>	4 38	11 05	7 50	Gyula	>	12 21	6 44	10 01	Kurtics	>	5 39	11 52	10 07				
Gyapju	>	10 48	5 01	7 52	Orosháza	>	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba	>	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza	>	6 14	12 31	10 54				
Cséffa	>	10 56	5 10	8 05	Csaba	>	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza	>	2 54	7 45	5 03	Békés-Csaba	>	6 47	2 33	4 50				
Szalonta	>	11 06	5 19	8 29	Gyula	>	7 27	3 05	5 26	Kurtics	>	3 28	8 21	5 38	Gyula	>	7 27	3 05	5 26				
Kötegyán	>	11 26	5 44	8 46	Sarkad	>	7 47	3 27	5 56	Arad	ér.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad	ér.	9 32	5 30	8 33				
Sarkad	>	11 46	6 05	9 15	Kötegyán	>	7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest.						Dobrest—Szombatság-Rogoz.							
Gyula	>	11 57	6 17	9 31	Szalonta	>	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz	ind.	6 08	7 55	Dobrest	ind.	4 22	6 36						
Csaba	>	12 21	6 44	10 01	Cséffa	>	8 42	4 34	7 18	Nánhegyes	>	6 34	8 21	Nánhegyes	>	4 32	6 46						
Orosháza	>	2 10	7 41	4 44	Gyapju	>	—	4 42	7 29	Dobrest	ér.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz	ér.	4 56	7 10						
H-M.-Vásárhely	>	3 10	9 10	5 50	Less	>	9 04	5 00	7 51														
Szeged	>	4 00	10 02	7 00	Ösi	>	9 21	5 19	8 16														
	>	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad	ér.	9 32	5 30	8 31														

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.						Vaskóh—Belényes—Nagyvárad						Nagyvárad—Gyoma.						Gyoma—Nagyvárad.					
	ind.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.			ind.	Sz. v.	Th. v.	Sz. v.			ind.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.			ind.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Nagyvárad	ind.	3 50	2 40	—	Vaskóh	ind.	4 30	2 —	—	Nagyvárad	ind.	5 50	2 37	Gyoma	ind.	3 40	2 30						
V.-Velenceze	>	4 05	2 51	—	Lunka-Rézbánya	>	4 42	2 43	—	Ösi	>	6 08	2 51	Déva-Ványa	>	4 37	3 00						
Félic-Füred	>	4 32	3 13	—	Szudrics	>	5 09	3 12	—	Uj-Palota	>	6 24	3 05	Körös-Ladány	>	5 13	4 12						
Kardó	>	4 50	3 27	—	Belényes	>	5 37	3 52	—	Gyires	>	6 41	3 17	Szeghalom	>	5 40	4 23						
Magyar-Gyepes	>	5 50	4 17	—	Sonkolyos	>	5 58	4 15	—	Körösszeg	>	7 02	3 36	Vésztő	>	6 12	5 02						
Tasádfő	>	6 07	4 31	—	Belényes-Ujlak	>	6 10	4 27	—	Szakál	>	7 39	4 05	Kót	>	6 38	6 05						
Drág-Cséke	>	6 30	4 45	—	Borz	>	6 19	4 37	—	Nagy-tóti	>	7 55	4 21	Iráz	>	6 52	6 26						
Magyar-Cséke	>	6 50	5 05	—	Sólyom	>	6 35	4 58	—	Komádi	>	8 25	4 32	Komádi	>	7 10	7 59						
Dusesd	>	7 05	5 12	—	Gyanta	>	6 56	5 19	—	Iráz	>	8 42	4 49	Nagy-tóti	>	7 22	7 15						
Szombatság-Rogoz	>	7 46	5 47	—	Hollód	>	7 10	5 34	—	Kót	>	9 19	5 14	Szakál	>	7 48	7 42						
Hollód	>	7 58	5 58	—	Szombatság-Rogoz	>	7 31	6 03	—	Vésztő	>	9 44	5 32	Körösszeg	>	8 11	8 19						
yanta	>	8 12	6 11	—	Dusesd	>	7 55	6 34	—	Szeghalom	>	10 34	6 13	Gyires	>	8 33	8 33						
Sólyom	>	8 38	6 36	—	Magyar-Cséke	>	8 07	6 49	—	Körös-Ladány	>	11 —	6 31	Uj-Palota	>	8 47	8 56						
Borz	>	8 53	6 50	—	Drág-Cséke	>	8 26	7 17	—	Déva-Ványa	>	12 03	7 21	Ösi	>	9 03	9 19						
elényes-Ujlak	>	9 05	7 01	—	Tasádfő	>	8 40	7 33	—	Gyoma	ér.	12 45	8 06	Nagyvárad	ér.	9 20	9 34						
Sonkolyos	>	9 18	7 13	—	Magyar-Gyepes	>	8 54	7 50	—														
Belényes	>	10 04	7 47	—	Kardó	>	9 27	8 31	—														
Szudrics	>	10 27	8 09	—	Félic-Füred	>	9 40	8 45	—														
Lunka-Rézbánya	>	10 56	8 34	—	V.-Velenceze	>	10 01	9 09	—														
Vaskóh	ér.	11 12	8 49	—	Nagyvárad	ér.	10 11	9 19	—														

Székelyhid—Margitta						Margitta—Székelyhid						Nagyvárad—Érmihályfalva						Érmihályfalva—Nagyvárad.					
	ind.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.			ind.	V. v.	Sz. v.				ind.	Vegyes v.	Sz. v.	Sz. v.			ind.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Székelyhid</																							

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelölnek.
A *-gal jelöltek feltételes megálló helyek.

Nyomatott lapulajdos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.